

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

postmottak@kud.dep.no

Postadresse:
Postboks 8059
Dep
0031 Oslo

Besøksadresse:
Tollbugata 20

Internett:
www.imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00

Telefaks:
24 16 88 01

Org.nr:
987 879 696

Bankkonto:
7694.05.12693

DERES REF
14/1686

VÅR REF
14-01756-3.BRY

DATO
25.9.2014

NOU 2014: 2 - Hørings svar - Lik og Likskap

Vi viser til høringsbrev av 22.4.14 om NOU 2014: 2 Lik og Likskap og vil med dette gjerne uttrykke vår støtte til utvalgets konklusjoner.

Forslagene virker grundig gjennomarbeidet og fornuftige tatt i betraktning at den norske befolkning blir stadig mer mangfoldig. Utvalget har vært veldig bevisst på at Norge er et mangfoldig samfunn, med mange etniske minoriteter og et mangfold av religioner representert.

IMDi ser det som positivt at forvaltningen legger til rette for at gravlegging og seremonier i størst mulig grad kan skje med respekt for personlige livssyn og ønsker. Det er også ønskelig at den administrative forvaltningen av gravferder ses som en offentlig oppgave og gis en livssynsnøytral profil.

Utvalget slår fast seks prinsipper for gravferdslovgivningen: blant annet at gravlegging er et offentlig ansvar og en offentlig tjeneste, at gravplassene skal være allmenne, det vil si at de er åpne for alle og bør forvaltes slik at ordningene i hovedsak er felles for alle.

IMDi merker seg særlig prinsippet (6) om at «Forvaltningen skal legge til rette for at gravlegging skjer med respekt for personlig livssyn og i tråd med føringene til vedkommende livssyn». Livssynsmangfoldet i dagens samfunn stiller krav til kunnskap, fleksibilitet og tilrettelegging hos gravplassforvaltningen både sentralt og lokalt. Hva som eventuelt er den praktiske eller økonomiske grensen for tilrettelegging, må avdekkes gjennom praksis. Utvalget peker på at det allerede ligger en grense i at det er gravleggingen og graven som skal tilrettelegges.

Jamfør gravferdsloven er det Den norske kirke ved de lokale fellestrådene som har forvaltningsansvar for allmenne gravplasser som kirkegårder, gravlunder o.l. Når Den

norske kirke er lokal gravplassforvaltning, er det ikke i egenskap av å være livssynsorganisasjon, men fordi den er tillagt slike forvaltningsoppgaver i gravferdslovgivningen. Det er lignende ordninger i alle de nordiske landene.

Utvalget peker selv på det problematiske i at gravferdsforvaltning kanskje er av en slik karakter at det ikke bør forvaltes og drives av ett bestemt tros- og livssynssamfunn. Utviklingen fra en mer eller mindre "kristen enhetskultur" til et stadig mer pluralistisk samfunn, gjør at IMDi ser at det ligger betydelige utfordringer i denne ordningen: Utfordringene er av pedagogisk art knyttet til informasjon o.l. til befolkningen, og de er knyttet til tilrettelegging av tjenester for alle. Videre antar vi at det er et stigende behov for å monitorere praksis og å sørge for kunnskap om hvordan ordningen fungerer.

Dersom prinsippet om likeverdige offentlige tjenester virkelig skulle settes ut i livet på dette feltet, oppfatter IMDi at det måtte innebære at befolkningen kan møte og forholde seg til en livssynsnøytral forvalter og tjenesteutøver og at allmenne gravplasser i utgangspunktet framstår som livssynsnøytrale slik at alle kan føle seg hjemme.

Utvalget tar ikke stilling til om gravplassforvaltningen skal være kirkelig eller kommunal, med henvisning til at dette ligger utenfor deres mandat, slik det er forankret i gravferdsloven. Med utgangspunkt i NOU 2013:3 Det livssyns åpne samfunn (Ståsettutvalget), som foreslo at ansvaret for gravplassforvaltningen burde overføres til kommunen, diskuterer utvalget likevel denne og tilgrensende problemstillinger på en god måte og opplyst måte.

I dag blir vedtektene for gravplassforvaltningen lokalt fastsatt av det kirkelige fellesrådet. Utvalget mener det kan være gode argumenter for at kommunen fastsetter vedtektene, siden fellesrådet utfører en offentlig oppgave som det offentlige finansierer. IMDi er enig i dette, men ser ikke at utvalget fremmer dette som eksplisitt forslag.

Mellomnivået i forvaltningen av gravferdsloven er i dag delt mellom bispedømmerådene og fylkesmennene. Her foreslår utvalget at oppgavene bispedømmerådene har etter gravferdsloven og gravferdsforskriften, overføres til Fylkesmennene. IMDi oppfatter at dette er et nødvendig skritt i retning av livssynsnøytral forvaltning.

I omtalen av det statlige forvaltningsansvaret peker utvalget bant annet på behovet for god styringsinformasjon og oppfølging, samt tydelige retningslinjer og veiledning til det lokale forvaltningsnivået. IMDi tror at dette vil kunne være av stor betydning.

Jamfør Lov om trossamfunn har registrerte tros- og livssynssamfunn rett til å etablere egne gravplasser. Utvalget peker på at gravferdsloven er en lov om allmenne gravplasser, at den fortsatt bør være det, og at det som omhandler egne gravplasser i trossamfunnsloven derfor ikke bør flyttes til gravferdsloven. IMDi har stor forståelse for utvalgets understrekning av at det er viktig å holde fast ved prinsippet om allmenne gravplasser i et stadig mer mangfoldig samfunn: Større

mangfold i det norske samfunnet må ikke føre til flere parallellsamfunn. Fellesskapet må romme mangfoldet.

NOUen inneholder et eget kapittel om register- og styringsinformasjon og kunnskapsstatusen på feltet. Utvalget peker på behovet for å styrke kunnskapsgrunnlaget og identifiserer blant annet en rekke aktuelle forskningstemaer. IMDi er særlig opptatt av at styrket forskningsinnsats må rettes mot kartlegging av gravferdspraksiser på tvers av kommunene, og i hvilken grad sentral og lokal gravplassforvaltning imøtekommer hele befolkningens behov og ønsker - uavhengig av livssyn og kulturell bakgrunn. Kunnskapsutviklingen må dessuten være relevant med tanke på å identifisere endringsbehov i dagens system og å planlegge for framtiden.

Vi vil gjerne benytte anledningen til å understreke viktigheten av at offentlige tjenester er tilpasset befolkningens behov. En befolkning som endrer seg over tid, vil kreve endring i det offentlige tjenestetilbudet. Kunnskapsformidling og erfaringsutveksling er viktig i dette arbeidet.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Benedicte Falch-Monsen
fungerende analysesjef

Bente Vindedal
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og trenger derfor ikke signatur.

Kopi:
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, IMDi Direktørens stab v/Tormod Fidje, IMDi Direktørens stab v/Bjørn Holden, IMDi Direktørens stab v/Skjoldvor Fjeldvær, IMDi Direktørens stab v/Geir Barvik